

ANALÝZA

28. června 2012

ZAHRANIČNÍ OBCHOD S NĚMECKEM

7. Shrnutí

Zahraníční obchod s Německem, který je dlouhodobě ovlivňován vysokou mírou provázanosti české ekonomiky s ekonomikou Německa, patří v rámci celkového zahraničního obchodu České republiky (jak na straně vývozu, tak i na straně dovozu) k **nejvýznamnějším**. Obrat zahraničního obchodu s Německem dosáhl v roce 2011 nejvyšší hodnoty od vzniku samostatné České republiky; v porovnání s rokem 2000 se jeho hodnota téměř zdvojnásobila a proti roku 2005 byla vyšší o více jak jednu třetinu.

Na výši obratu zahraničního obchodu s Německem má dlouhodobě nadpoloviční podíl **vývoz** (57,4 % v roce 2011). Na německý trh směřuje největší část z celkového českého vývozu. V období 2005 až 2011 se pozice Německa na celkovém vývozu sice postupně snižovala (v roce 2011 proti roku 2005 o 1,5 p. b.), byla však v rámci celkového vývozu stále dominantní (32,1 % v roce 2011). Tento vývoj byl ovlivněn tím, že po celé sledované období tempo růstu vývozu do Německa bylo nižší oproti tempu růstu celkového vývozu.

Úloha **dovozu** v zahraničním obchodu s Německem byla v porovnání s pozicí vývozu slabší. Zastoupení dovozu z Německa na celkovém českém dovozu v letech 2005 až 2011 sice postupně sláblo (v roce 2011 proti roku 2005 o 4,5 p. b.), dovoz z Německa je však pro českou ekonomiku stále nejdůležitější, neboť tímto dovozem je kryta více jak čtvrtina z celkových dovozních potřeb (25,6 % v roce 2011). Stejně jako u vývozu do Německa, tak i u dovozu z Německa bylo tempo růstu nižší v porovnání s tempem růstu celkového dovozu.

Pozitivní dopad na **bilanci zahraničního obchodu** s Německem měla skutečnost, že po celé období 2005 až 2011 (vyjma roku 2007) bylo tempo růstu vývozu oproti tempu růstu dovozu vyšší a propad v zahraničním obchodu s Německem v letech 2008 a 2009 byl výraznější na straně dovozu. Obchodní bilance s Německem vykazovala v letech 2005 až 2011 neustálé přebytky, který se v jednotlivých letech navyšoval.

Zahraníční obchod České republiky je uskutečňován se **16 spolkovými zeměmi**, především pak s Bavorskem, Bádensko-Württemberskem a se Severním Porýním-Vestfálskem. Na tyto tři spolkové země připadlo v roce 2011 z celkového vývozu Německa do České republiky 45,0 % a z celkového dovozu Německa z České republiky 63,1 %.

Česká republika se v období 2005 až 2011 **zařadila mezi přední zahraničněobchodní partnery Německa**. V celkovém vývozu Německa zaujala v roce 2011 s podílem 2,9 % třinácté místo a v celkovém dovozu Německa s podílem 4,1 % deváté místo.

Všechny třídy SITC zaznamenaly v letech 2005 až 2011 **růst vývozu do Německa**. Nadprůměrně rostl zejména **vývoz strojů a dopravních prostředků**, který si tak (nejvýrazněji ze všech tříd SITC) posílil svoji pozici na celkovém vývozu do Německa, a to na téměř 58 % v roce 2011. V rámci **vývozu strojů a dopravních prostředků** patřil k nejvýznamnějším **vývoz silničních vozidel**. Přes zvýšení vývozu silničních vozidel se jejich podíl na celkovém vývozu

ANALÝZA

do Německa v roce 2011 proti roku 2005 poněkud oslabil a snížilo se i zastoupení jejich vývozu do Německa na celkovém českém vývozu silničních vozidel. Nejvýznačnější podskupinou vývozu do Německa byly ostatní díly a příslušenství motorových vozidel. I když se jejich pozice přes navýšení vývozu oslabila ve prospěch motorových vozidel k dopravě osob, jejich vývoz stále ještě v roce 2011 vývoz motorových vozidel k dopravě osob převyšoval. Nejvýraznější růst zaznamenal ve sledovaném období **vývoz kancelářských strojů a zařízení k automatizovanému zpracování dat a zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku**. Význačným byl i **vývoz elektrických zařízení, přístrojů a spotřebičů**.

Druhou třídou vývozu do Německa byly **polotovary a materiály**, z nich především výrobky ze železa nebo oceli, zámečnické výrobky, sejfy a železářské zboží ze základních kovů a pneumatiky pro osobní vozy. **Průmyslové spotřební zboží** si udržovalo třetí pozici ve struktuře vývozu do Německa. Na vývoz do Německa směřovaly sedadla používaná v letadlech a motorových vozidlech, případně přestavitelná na lůžka a jejich díly, dále pak kancelářské potřeby, tříkolky, koloběžky, šlapací auta, kočárky pro panenky a ostatní hračky. **Suroviny nepoživatelné a minerální paliva** dosáhly sice největšího relativního přírůstku, jejich podíl na celkovém vývozu do Německa patřil k méně významným, stejně jako vývoz **chemických výrobků** a zejména pak **zemědělských a potravinářských surovin a výrobků**.

Zvýšení dovozu z Německa provázelo v letech 2005 až 2011 též **všechny třídy SITC**. Nadprůměrný růst provázelo zejména ty třídy SITC, které patří k méně významným. Nejdůležitější třídou dovozu byly **stroje a dopravní prostředky**. Tato třída patřila však k těm třídám, které si v roce 2011 proti roku 2005 oslabily svoji pozici na celkovém dovozu z Německa. Z celkového českého dovozu strojů a dopravních prostředků byla dovozem z Německa kryta v roce 2011 přibližně čtvrtina proti jedné třetině v roce 2005. V rámci **dovozu strojů a dopravních prostředků** patřil k největším dovoz **silničních vozidel**. Přes zvýšení dovozu silničních vozidel se jejich podíl na celkovém dovozu z Německa v roce 2011 proti roku 2005 mírně oslabil a snížilo se i zastoupení jejich dovozu z Německa na celkovém českém dovozu silničních vozidel. Nejvýznačnější podskupinou dovozu silničních vozidel z Německa byly **ostatní díly a příslušenství motorových vozidel**; jejich pozice i při navýšení dovozu zůstala v roce 2011 na úrovni roku 2005. Na celkovém českém dovozu ostatních dílů a příslušenství motorových vozidel se jejich dovoz z Německa podílel v roce 2011 více jak 45 %. **Druhou podskupinou dovozu silničních vozidel** byla **motorová vozidla k dopravě osob** s podprůměrným růstem dovozu a mírným oslabením jejich podílu na celkovém dovozu z Německa i na jejich celkovém českém dovozu. Dovoz ostatních dílů a příslušenství motorových vozidel jako celek v roce 2011 převyšoval dovoz motorových vozidel k dopravě osob více jak třikrát. Nejvýraznější růst provázelo dovoz **strojů a zařízení k výrobě energie, strojů a zařízení všeobecně užívaných v průmyslu a strojního zařízení pro určitá odvětví průmyslu**. Mírný růst dovozu **elektrických zařízení, přístrojů a spotřebičů** vedl ke snížení jeho podílu na celkovém dovozu z Německa i ke snížení jeho úlohy na celkovém českém dovozu.

Druhou třídou dovozu z Německa (přibližně s polovičním podílem oproti strojům a dopravním prostředkům) byly **polotovary a materiály**, z nich především kovové výrobky, železo a ocel, výrobky ze železa nebo oceli, zámečnické výrobky, sejfy a železářské zboží ze základních kovů a neželezné kovy. **Třetí pozici ve struktuře dovozu** zaujímaly **chemické výrobky**

ANALÝZA

reprezentované plasty v prvotní formě, plastickými hmotami v neprvotních formách a zejména pak léčivy a farmaceutickými výrobky. **Průmyslové spotřební zboží si ve struktuře dovozu z Německa udržovalo čtvrtou pozici.** Tato třída s nejnižším přírůstkem dovozu ze všech tříd SITC si oslabil svůj podíl na celkovém dovozu. Nejvýrazněji posílily svoji úlohu na celkovém dovozu **suroviny nepoživatelné a minerální paliva**, které dosáhly největšího relativního přírůstku. K významným podskupinám dovozu této třídy patřila elektrická energie, ropné oleje, oleje z nerostů živičných, přípravky z nich a zemní plyn. K nejméně významným patřily v dovozu z Německa **zemědělské a potravinářské suroviny a výrobky.**

Největším nositelem kladného salda zahraničního obchodu s Německem byl v letech 2005 až 2011 obchod se stroji a dopravními prostředky, který značnou měrou přispěl k aktivu celkové obchodní bilance s Německem. Docílené aktivum z obchodu se stroji a dopravními prostředky reprezentovalo podstatnou část celkové kladné obchodní bilance této třídy SITC. **Hlavní podíl na aktivu obchodní bilance se stroji a dopravními prostředky měla silniční vozidla.** V roce 2011 proti roku 2005 se aktivum obchodu se silničními vozidly navýšilo o 28,0 mld. Kč, a to hlavně vlivem kladného salda motorových vozidel k dopravě osob, ale i ostatních dílů a příslušenství motorových vozidel. **Druhý nejvýznamnější podíl na přebytku obchodní bilance s Německem měly kancelářské stroje a zařízení k automatizovanému zpracování dat** následované **elektrickými zařízeními, přístroji a spotřebiči.** Značné navýšení kladného salda provázelo i **zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku.**

Další třídou, která si udržovala aktivum, bylo průmyslové spotřební zboží. Kladné saldo bylo sice v porovnání s aktivem z obchodu se stroji a dopravními prostředky výrazně nižší, mělo i tak pozitivní vliv na celkovou obchodní bilanci s Německem. Lze zmínit např. **různé výrobky, nábytek a jeho díly, oděvní výrobky a doplňky a montované budovy.** **Suroviny nepoživatelné a minerální paliva** vykazovaly též přebytek obchodní bilance, který se však postupně snižoval. Pozitivní dopad zaznamenaly především rudy kovů a kovový odpad, korek a dřevo, zatímco negativní vliv měly ropa, ropné výrobky a příbuzné materiály, topný plyn, zemní i průmyslově vyráběný. **Polotovary a materiály** byly poslední třídou, která udržovala aktivum, na čemž měly zejména podíl kovové výrobky, výrobky z pryže (pneumatiky pro osobní vozy), výrobky z korku a dřeva. Přebytek snižovaly především železo a ocel a neželezné kovy, papír, lepenka a výrobky z nich. **Schodek** (s tendencí růstu) vykazovaly po celé sledované období **chemické výrobky** (léčiva a farmaceutické výrobky, plastické hmoty v neprvotních formách, plasty v prvotní formě, chemické prostředky a výrobky, barviva, třísloviny a pigmenty, silice a vonné látky, lešticí a čisticí prostředky) a **zemědělské a potravinářské suroviny a výrobky.**

Zahraněční obchod České republiky s Německem byl do značné míry ovlivněn přílivem přímých zahraničních investic z Německa do České republiky. Německo je dlouhodobě jedním z největších zahraničních investorů v České republice. Největší část německých investic směřovala do průmyslové výroby (zejména do výroby dvoustopých motorových vozidel, přívěsů a návěsů, výroby pryžových a plastových výrobků, výroby ostatních nekovových minerálních výrobků, výroby kovových konstrukcí a kovodělných výrobků kromě výroby strojů a zařízení, výroby elektrických zařízení, výroby strojů a zařízení a výroby a rozvodu elektřiny, plynu a tepla), dále pak do obchodu a peněžnictví.